

חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973

פרק א': כריתת החוזה

1. חוזה נכרת בדרך של הצעה וקיבול לפי הוראות פרק זה. כריתת חוזה -
קבד
הצעה
2. פנייתו של אדם לחברו היא בגדר הצעה, אם היא מעידה על גמירת דעתו של המציע להתקשר עם הניצע בחוזה והיא מסויימת כדי אפשרות לכרות את החוזה בקיבול ההצעה; הפניה יכול שתהיה לציבור. חזרה מן ההצעה
3. (א) המציע רשאי לחזור בו מן ההצעה בהודעה לניצע, וכלכד שהודעת החזרה נמסרה לניצע לפני שנתן הודעת קיבול.
(ב) קבע המציע שהצעתו היא ללא חזרה, או שקבע מועד לקיבולה, אין הוא רשאי לחזור בו ממנה לאחר שנמסרה לניצע. מקיעת ההצעה
4. ההצעה פרקעת -
(1) כשדחה אותה הניצע או עבר המועד לקיבולה;
(2) כשמת המציע או הניצע או כשנעשה אחד מהם פסול-דין או ניתן גבדו צו לקבלת נכסים או צו פירוק, והכל לפני מתן הודעת הקיבול. קיבול
5. הקיבול יהיה בהודעת הניצע שנמסרה למציע והמעידה על גמירת דעתו של הניצע להתקשר עם המציע בחוזה לפי ההצעה. קיבול דרך
התנהגות
6. (א) הקיבול יכול שיהיה כמעשה לביצוע החוזה או בהתנהגות אחרת, אם דרכים אלה של קיבול משתמעות מן ההצעה; ולענין טעפים 3(א) ו-4(2), התנהגות כאמור דינה כדין מתן הודעת קיבול.
(ב) קביעת המציע שהעודר תגובה מצד הניצע ייחשב לקיבול, אין לה תוקף. חזקת קיבול
7. הצעה שאין בה אלא כדי לזכות את הניצע, חזקה עליו שקיבל אותה, זולת אם הודיע למציע על התנגדותו תוך זמן סביר לאחר שגודע לו עליה. מועד הקיבול
8. (א) אין לקבל הצעה אלא תוך התקופה שנקבעה לכך בהצעה, ובאין תקופה כזאת - תוך זמן סביר.
(ב) נתן הניצע הודעת קיבול בעוד מועד, אך הודעתו נמסרה למציע באיחור מחמת סיבה שאינה תלויה בניצע ולא היתה ידועה לו, נכרת החוזה, זולת אם הודיע המציע לניצע על דחיית הקיבול מיד לאחר שנמסרה לו הודעת הקיבול. קיבול לאחר
מקיעת
חזרה מן הקיבול
9. קיבול של הצעה לאחר שפקעה, כמורה בהצעה חדשה. קיבול תוך שינוי
10. הניצע רשאי לחזור בו מן הקיבול בהודעה למציע, וכלכד שהודעת החזרה נמסרה למציע לא לאחר שנמסרה לו הודעת הקיבול או שגודע לו על קיבול בדרך האמורה בסעיף 6(א).
11. קיבול שיש בו תוספת, הנבלה או שינוי אחר לצומת ההצעה כמורה בהצעה חדשה.

* נחקל בכנסת ביום ט' בניסן תשל"ג (11 באפריל 1973); וצעה החק דברי הסבר מרסנו נדחת 880, תשל"ג, עמ' 129.

12. (א) בבוא הבן לקראת כרייתו של חיה חייב אדם לטעו בדרך מקובלת ונתום לב.
 (ב) צד שלא ברג בדרך מקובלת ולא בתחילת חייב לצד השני כפי צרכים בעד הבוק
 שנגרם לו עקב הבוא ותמן או עקב כריית החזה, התראית כעשרים 10, 13 ו-14 לחוק
 החצים (תורפות בשל הפרת חובה), תשל"א-1970, י. יוגלו בשיעורים המצוייבים.

פרק ב': ביטול החובה בשל פגם בכרייתו

13. חיה שנכרת למראית עין בלבד - בסל; אין סעודה זו כדי לפגוע בזכות כ. כ. א.
 אדם שלישי בהתמכו בתום לב על קיום החובה.

14. (א) מי שהתקשר בחובה עקב טעות וניתן להגיה שלולא הטעות לא היה מתקשר בחובה
 החזד השני ידע או היה עליו לדעת על כך, רשאי לבטל את החובה.

(ב) מי שהתקשר בחובה עקב טעות וניתן להגיה שלולא הטעות לא היה מתקשר בחובה
 החזד השני לא ידע ולא היה עליו לדעת על כך, רשאי בית המשפט, לפי בקשת החזד שטעה,
 לבטל את החובה, אם ראה שמן החזק לעשות זאת; עסה כן, רשאי בית המשפט לחייב את
 החזד שטעה בפיצויים. בעד הנזק שנגרם לצד השני עקב כריית החובה.

(ג) טעות אינה עילה לביטול החובה לפי סעיף זה, אם ניתן לקיים את החובה בתוקן
 הטעות החזד השני והרשאי, לפני שבטל החובה, שהוא מוכן לעשות כן.

(ד) "טעות", לענין סעיף זה וסעיף 15 - בין בעבורה הכין בעק, להוציא טעות
 שאינה אלא בכדאיות העסקה.

15. מי שהתקשר בחובה עקב טעות שהיא תוצאת הטעה שהטעה החזד השני או אחר
 מטעמו, רשאי לבטל את החובה; לענין זה, "הטעה" - לרבות אי-גילויין של עובדות אשר
 לפי דין, לפי נהג או לפי הנסיבות היה על החזד השני לגלותן.

16. נמלה בחובה טעות סופר או טעות כיוצא בה, יתוקן החובה לפני אומד דעת הצדדים
 ואין הטעות עילה לביטול החובה.

17. (א) מי שהתקשר בחובה עקב כפיה שכפה עליו החזד השני או אחר מטעמו, בכוח או
 באיזם, רשאי לבטל את החובה.

(ב) אזהרה בתום לב על הפעלתה של זכות אינה כבוד איהם לענין סעיף זה.

18. מי שהתקשר בחובה עקב ניצול שניצל החזד השני או אחר מטעמו את מצוקת המת-
 קשר, תולשתו השכלית או הגופנית או תוסר נסיונו, ותנאי החובה גורמים במידה בלתי
 נבירה מן המקובל, רשאי לבטל את החובה.

19. ניתן החובה להפרדה לחלקים ועילת הביטול נוגעת רק לאחד מחלקיה, ניתן לביטול
 אותו חלק בלבד; אולם אם יש להגיה שהחזד הרשאי לבטל לא, היה מתקשר בחובה לולא
 העילה, רשאי הוא לבטל את החלק האמור או את החובה כולה.

20. ביטול החובה יהיה בתודעת המתקשר לצד השני תוך זמן סביר לאחר שנודע לו על
 עילת הביטול, ובמקרה של כפיה - תוך זמן סביר לאחר שנודע לו שטעה הכפיה.

21. משבטל החוזה, חייב כל צד להשיב לצד השני מה שקיבל על פי החוזה, ואם החזכה חיתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה — לשלם לו את שוויי של מה שקיבל. תשבה לשמה
ביטול
22. אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מכל תרופה אחרת. שמירת תרופות

פרק ג': צורת החוזה ותכנו

23. חוזה יכול שייעשה בעל פה, בכתב או בצורה אחרת, זולת אם היתה צורה מסויימת תנאי לתקפו על פי חוק או הסכם בין הצדדים. צורת חוזה
24. תכנו של חוזה יכול שיהיה ככל אשר הסכימו הצדדים. תכנו של חוזה
25. (א) חוזה יפורש לפי אומד דעתם של הצדדים, כפי שהיא משתמעת מתוך החוזה, ובמידה שאינה משתמעת ממנו — מתוך הנסיבות. פירוש של חוזה
- (ב) חוזה הניתן לפירושים שונים, פירוש המקיף אותו עדיף על פירוש שלפיו הוא בטל.
- (ג) ביטויים ותניות בחוזה שנוהגים להשתמש בהם בחוזים מאותו סוג יפורשו לפי המשמעות הבודעת להם באותם חוזים.
- (ד) סעיפים 2, 3, 5, 9 (א) ו-36 לפקודת הפרשנות² יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על פירושו של חוזה.
26. פרטים שלא נקבעו בחוזה או על פיו יהיו לפי הנהוג הקיים בין הצדדים, ובאין נהוג כזה — לפי הנהוג המקובל בחוזים מאותו סוג, ויראו גם פרטים אלה כמוסכמים. השלמת פרטים
27. (א) חוזה יכול שיהיה תלוי בהתקיים תנאי (להלן — תנאי מתלה) או שיחולל בהתקיים תנאי (להלן — תנאי מפסיק). חוזה על תנאי
- (ב) חוזה שהיה טעון הסכמת אדם שלישי או רשיון על פי חיקוק, חזקה שקבלת ההסכמה או הרשיון הוא תנאי מתלה.
- (ג) חוזה שהיה מותנה בתנאי מתלה, זכאי כל צד לסעדים לשם מניעת הפרתו, אף לפני שנתקיים התנאי.
28. (א) היה חוזה מותנה בתנאי מתלה וצד אחד מנע את קיום התנאי, אין הוא זכאי להסתמך על אי-קיומו. סיכול תנאי
- (ב) היה חוזה מותנה כתנאי מפסיק וצד אחד גרם לקיום התנאי, אין הוא זכאי להס-תמך על קיומו.
- (ג) הוראות סעיף זה לא יחולו אם היה התנאי דבר שהצד היה, לפי החוזה, בן חורין לעשותו או לא לעשותו, ולא יחולל אם מנע הצד את קיום התנאי או גרם לקיומו שלא בזדון ושלא ברשלנות.
29. היה חוזה מותנה בתנאי והתנאי לא נתקיים תוך התקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזאת — תוך זמן סביר מכריתת החוזה, הרי אם היה זה תנאי מתלה — מתבטל החוזה, ואם תנאי מפסיק — מתבטלת ההתנאה. בטלות החוזה או התנאה

² דיני מדינת ישראל, מסת חוש 1, עמ' 2.

30. חרזה שכריתתו, תכנו או מטרתו הם בלתי חוקיים, בלתי מוסריים או סותרים את תקנת הציבור – בטל.

תחולת הוראות
31. הוראות סעיפים 19 ו-21 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על בטלותו של חרזה לפי פרק זה, אולם בבטלות לפי סעיף 30 רשאי בית המשפט, אם ראה שמן הצדק לעשות כן ובתנאים שימצא לנכון, לפסור צד מהחובה לפי סעיף 21, כולה או מקצתה, ובמידה שצד אחד ביצע את חיובו לפי החרזה – לחזק את הצד השני בקיום החיוב שכנגד, כולו או מקצתו.

חרזה של משחק, הגרלה או הימור
32. (א) חרזה של משחק, הגרלה או הימור שלפיו עשוי צד לזכות בטובת הנאה והזכיה תלויה בגורל, בניחוש או במאורע מקרי יותר מאשר בהכנה או ביכולת, אינו עילה לאכיפה או לפיצויים.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על משחק, הגרלה או הימור שהוסדרו בחוק או שניתן לעריכתם היתר על פי חוק.

חרזה למתן פיצויים
33. חרזה שלפיו יינתן ציון, הואר, פרס וכיוצא באלה על פי הכרעה או הערכה של אחד הצדדים או של אדם שלישי, אין ההכרעה או ההערכה לפי החרזה נושא לדיון בבית משפט.

פרק ד': חרזה לטובת אדם שלישי

תקניית הזכות
34. חיוב שזהחייב אדם בחרזה לטובת מי שאינו צד לחרזה (להלן – המוטב) מקנה למוטב את הזכות לדרוש את קיום החיוב, אם משתמע מן החרזה כוונה להקנות לו זכות זו.

דחיית הזכות
35. זכותו של המוטב לדרוש את קיום החיוב מתבטלת למפרע, אם הודיע לאחד הצדדים לחרזה על דחיית הזכות תוך זמן סביר לאחר שאחד מהם הודיע לו עליה.

ביטול הזכות
36. (א) כל עוד לא הודיע אחד הצדדים למוטב על זכותו לפי החרזה, רשאים הם לשנותה או לבטלה על ידי שינוי החרזה.

(ב) כחיוב שיש לקיימו עקב מותו של אדם – על פי חרזה ביטוח, על פי חברות בקופת קצבה או בקופת תגמולים או על פי עילה דומה – רשאי הנושה, בהודעה לחייב או בצוואה שהודעה עליה ניתנה לחייב, לבטל את זכותו של המוטב או להעמיד במקומו מוטב אחר, אף אחר שנודע למוטב על זכותו.

טענת נגד המוטב
37. כל טענה שיש לחייב כלפי הנושה בקשר לחיוב תעמוד לו גם כלפי המוטב.

שמירת זכותו של הנושה
38. זכותו של המוטב אינה גורעת מזכותו של הנושה לדרוש מן החייב את קיום החיוב לטובת המוטב.

פרק ה': קיום החרזה

קיום בתום לב
39. בקיום של חיוב הנובע מחרזה יש לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב; והוא הדין לגבי השימוש בזכות הנובעת מחרזה.

קיום – בידי מי
40. חיוב יכול שיקויים בידי אדם שאינו החייב. זולת אם לפי מהות החיוב, או לפי המוסכם בין הצדדים, על החייב לקיימו אישית.

41. חיוב שלא הוסכם על כרדו קיומו, יש לקיים וזמן סביר לאחד כריתת החובה, במידע שעליו הודיע הנטשה לחייב וזמן סביר מראש. מקום הקיום
42. חיוב יכול שיקויים לפני כוננו, ובלבד שהודיע החייב לנטשה על כך וזמן סביר מראש ההדבר לא יבצע בנטשה. קיום מקום
43. (א) המטען לקיומו של חיוב נזחה - הודיע קיום
- (1) אם נמצע הקיום כמפדח כסיבה החלוצה בנטשה - עד שהנטשה המניעה;
 (2) אם תבאר לקיום הוא שיקויים החלוצה החיוב של הנטשה - עד שיקיים אותו חיוב;
 (3) אם על הצודדים לקיים החיובתם בד בבד - כל עד הנטשה אינו מוכן לקיים את החיוב המתל עליו.
- (ב) נזחה המטען לקיום החיוב כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, אם ראה שזמן הצדק לעשות כן, לחייב את הנטשה כפיצויים בעד הנזק שנגרם לחייב עקב החזיה, אף אם אין בדבר משום הפרת תחיה מצד הנטשה, ואם היה על החייב לשלם חטלומים חקר פתיים עד לקיום החיוב שמתנדו נזחה - לפסור אותו מתשלומים אלה בתקופת החזיה.
44. (א) חיוב שלא הוסכם על מקום קיומו, יש לקיים במקום עסקו של הנטשה, ואם אין לו מקום עסק - במקום מגדיו הקברע. מקום הקיום
- (ב) שינה הנטשה את מקום עסקו או מקום מגדיו אחרי כריתת החובה, יש בהוצאות הנטשות הנבועות מקיום החיוב במקום החדש.
45. חיוב למתן נכס או שירוח שלא הוסכם על כוננו או סיכום, יש לקיים במתן נכס או שירוח מסוג ומסויב בינונים. קיום במניעה
46. חיוב לתשלום בעד נכס או שירוח שלא הוסכם על שיערו, יש לקיים בתשלום של סכום שהיה ראוי להשתלם לפי הנסיבות בעת כריתת החובה. קיום בסכום ראוי
47. חיוב לשלם בארץ במטבע חרן שתשלומו כאותו מטבע אסור לפי הדין, יש לקיים בתשלום במטבע ישראלי, לפי שער החליפין הרשמי ביום התשלום. קיום במטבע ישראלי
48. חיוב אשר לקיומו התחייב החייב כלפי הנטשה בחיוב אחר, או שהעביר לו לשם כך זכות כלפי אדם שלישי, חוקה שלא התבחנו להפקיעו אלא אם קיימו החיוב האחר או הזכות. קיום על תבוא
49. סכום שניתן לסילוקו של חיוב אחר, יזקף תחילה לחשבון ההוצאות שנתחייב בהן החייב בשל אותו חיוב, לאחר מכן לחשבון הריבית ולכסוף לחשבון החיוב עצמו. קיסת חטלומים בחיוב אותו
50. סכום שניתן לנטשה שעה שהגיעו לו מן החייב חיובים אחרים, רשאי החייב, בעת התשלום, לציין את החיוב שלחשבנו יזקף הוסכם; לא עשה זאת, רשאי הנטשה לעשות כן. קיסת חטלומים בחיובים אחרים
51. (א) בחיובים חלופים רשאי החייב, בהודעה לנטשה חרן תקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזו - חרן זמן סביר לפני המטען לקיום, לבחור את החיוב שיקיים; לא עשה זאת, רשאי הנטשה, בהודעה לחייב, לבחור את החיוב. בחרה בין החיובים חלופים

(ב) הוסכם כי זכות הכחירה תהיה בידי הנגושה והוא לא השתמש בה תוך התקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזו – תוך זמן סביר לפני המועד לקיום, רשאי החייב, בהודעה לנגושה, לבחור את החיוב.

תחליף קים

52. נעשה קיומו של חיוב בלתי אפשרי, ויש בשל כך לחייב זכות לפיצוי או לשיפוי כלפי אדם שלישי, על החייב להעביר לנגושה את הזכות, או מה שקיבל על פיה, כדי שזויד של החיוב.

קיוח

53. (א) חיובים כספיים שצדדים חבים זה לזה מתוך עסקה אחת והגיע המועד לקיומם, ניתנים לקיוח בהודעה של צד אחד למשנהו; הוא הדין בחיובים כספיים שלא מתוך עסקה אחת, אם הם חיובים קצובים.

(ב) אין לקוח חיוב שהזכות לקיומו אינה ניתנת לעיקול.

(ג) הוראות סעיפים 49 ו-50 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על סילוק דרך קיוח.

פרק ו': ריבוי חייבים ונושים

ריבוי חייבים

54. שנים שחייבים חיוב אחד, חזקה שהם חייבים יחד ולחוד.

חיוב יחד ולחוד

55. (א) שנים שחייבים יחד ולחוד, רשאי הנגושה לדרוש את קיום החיוב, כולו או מקצתו, משניהם כאחד, או מכל אחד מהם בנפרד, ובלבד שלא ייפוע יותר מן המגיע לו.

(ב) בטל או בוטל חיובו של אחד החייבים, בטל גם חיובו של השני, זולת אם הביטול נובע מפגם בכשרותו או בייצוגו של החייב האחד.

(ג) הפטיר הנגושה אחד החייבים מן החיוב, כולו או מקצתו – בויתור, במתילה, בפשרה או בדרך אחרת – הפטיר גם השני באותה מידה, זולת אם משתמעת מן ההפטר כוונה אחרת.

נטל החיוב בין החייבים

56. (א) שנים שחייבים חיוב אחד, חזקה שהם נושאים בנטל החיוב כינם לבין עצמם בחלקים שווים.

(ב) חייב שנתן לנגושה לקיום החיוב יותר מכפי חלקו בנטל החיוב, זכאי לחזור על החייב השני ולהיפרע ממנו לפי חלקיהם.

(ג) היו יותר משני חייבים ואין אפשרות סבירה לחזור ולהיפרע מאחד מהם, ישאו בחלקו הנותרים, לפי חלקיהם.

(ד) בוטל חיובו של חייב אחד כאמור בסעיף 55(ב) והביטול נובע מפגם בכשרותו או בייצוגו, אין לשני זכות לחזור עליו; הפטיר חייב אחד כאמור בסעיף 55(ג) ואין בהפטר כדי לפטור את השני, אין בהפטר גם כדי לפגוע בזכות לחזור עליו לפי סעיף זה.

פיג לזכות החזרה

57. חייב שקיים את החיוב יותר מכפי חלקו, אינו זכאי לחזור על חייב אחר, במידה שהיה עשוי להיות מופטר כלפי הנגושה מכוח טענה שהיתה ידועה לו ולא התנגד בה.

העברת בטחוח

58. (א) שעבוד או זכות אחרת, שניתנו לנגושה להבטחת החיוב יעברו לחייב שקיים את החיוב יותר מכפי חלקו, כדי להבטיח זכותו לחזור על חייב אחר; והוא, במידה שהעובר לא יפגע בנגושה.

(ב) עברו שעברו או זכות כאמור בסעיף קטן (א), על הצדדים לעשות, לפי חרישת החייב שקיים את החיוב, את הפעולות הדרושות כדי שכתבה של ההעברה יהיה יפה לכל דבר.

רובי גרסי

59. (א) שנים שמגיע להם חיוב אחר, הוקה שכל אחר מהם רשאי לדרוש את קיזבו, וכלכד שלא ייפרעו מהחייב יותר מן המגיע ממנו; החייב רשאי לקיים את החיוב כלפי אחד הגרשים, לפי בתירתו, כל עוד לא ניתן פסק דין לטובת הגרסה האחר.

(ב) חוקה על הגרשים שהם שהתפים בחיוב בחלקים שונים; קיים החיוב כלפי אחד מהם, רשאי השני לדרוש ממנו את חלקו.

פרק ז': שונות

60. (א) הרדעה לפי חוק זה תינתן בדרך המקובלת בנסיבות הענין.

דרך הענין
למסירה הרדעה

(ב) מקום שמדובר בתוק זה על מסירת הרדעה, רואים את הרדעה כמסרה כמערד שבו הגיעה לגמון או אל מענו.

61. (א) הראות חוק זה יחילו כשאין בתוק אחר הראות מיוחדות לענין הנתון.

חזלה

(ב) הראות חוק זה יחולו, ככל שהדבר מתאים לענין ובשינויים המתחייבים, גם על פעולות משפטיות שאינן בכחינת חחה ועל חיובים שאינם נובעים מתחזה.

62. בטלים -

ביטולים

(1) סעיפים 658, 948, 949 ר-1003 עד 1007 הספר השנים עשר של המגילה;

(2) סעיף 64 לחוק הפרוצדורה האזרחית העותמאני מיום 2 ברג' 1296 (21 ביז' 1879).

63. כענינים שחוק זה דן בהם לא יחול סימן 46 לדבר המלך כמערבחו לארץ ישראל, 1947-1922.

עממאות החוק

64. תחילתו של חוק זה כיום א' באלול תשל"ג (29 באוגוסט 1973); על חזים שנכרתו לפני תחילת חוק זה יסיף לחול הדין הקודם.

תחילה התחלום

יעקב ש' שפירא
שר המשפטים

גולדה מאיר
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

י חוק ז"ג סך ג' ע"ג 2728.